

Радміла Сегол
(за матеріалами Євгена Волинця)

ПОШУКОВІ СИСТЕМИ

Шукати щось в інтернеті – це неначе пробувати набрати склянку води із Ніагарського водоспаду. Знайти щось корисне та релевантне у сучасному вирі інформації надзвичайно важко, тому потрібно розуміти, як саме працюють пошукові системи, за яким принципом вони добирають інформацію для вас і як саме її швидко шукати.

Історичний зріз

Перші пошукові системи з'явилися наприкінці 90-х років, вони мали вигляд каталогів, у яких за тематикою були впорядковані всі сайти в інтернеті. Серед найвідоміших на той час – **Yahoo, Rambler** і трохи згодом **Google**. Наповнення каталогу проводилось вручну, утім, з часом стало неможливо встигати за появою ресурсів й каталоги звільнили місце для пошукових систем у тому вигляді, в якому ми зараз їх маємо.

Перша пошукова система з'явилась у 1994 році і мала назву **WebCrawler**, майже одразу за нею з'явився **Yahoo!** у 1995 році, а у 1997 році на арену вийшли найбільші сучасні гравці – **Google** та **Yandex**.

Типи пошукових систем

Існує чотири основні типи пошукових систем – з пошуковими роботами, під керуванням людини, гібридні та метасистеми. Системи із пошуковими роботами використовують роботів-краулерів, які мандрують сторінками та збирають інформацію про них. Пошукові системи, якими керують люди – це ті самі каталоги. Гібридні системи використовують і роботів, і роботу людей – наприклад, Yahoo та Google – це гібридні системи. Метапошуковики об'єднують та розподіляють результати кількох пошукових систем. Такі ресурси на сьогодні майже повністю втратили свою популярність.

Принципи користування пошуковими системами (на прикладі Google)

Із правильним використанням інструментарію пошукових систем на сьогодні можна знайти все, одержати доступ до будь-яких знань та можливостей. Спробуємо показати це на прикладі Google як найпоширенішої пошукової системи.

Google можна встановити пошуковою системою за замовчуванням у вашому браузері та шукати прямо з адресного рядка або поля поруч із ним, або ж можете зайти на сайт **google.com** й ввести пошуковий запис безпосередньо на сторінці.

Спробуйте написати будь-яке словосполучення у пошуковому полі. Наприклад, «цифрові комунікації» або «чи є життя на Марсі?». Ви побачите результат за кількісним та часовим показником – скільки сторінок знайдено і скільки на їх пошук витрачено часу. Якщо ви повернетесь до цього самого запиту за кілька хвилин, ця кількість зміниться. Вся інформація зберігається на серверах, такі пошукові запити вже точно хтось робив до вас, і Google запам'ятав результати цього пошукового запиту і запропонував вам.

На перших місцях за результатами популярних пошукових запитів на кшталт «надійний смартфон» або «курси англійської мови» майже завжди будуть опинятись рекламні посилання – компанії часто проплачують перші місця на пошукових сторінках у популярних пошуковиках або застосовують інші технології для виходу у першу десятку, або навіть у першу сотню. Утім, великі пошукові системи на кшталт Google та Yandex відстежують ресурси, які не зовсім чесними методами досягають високих результатів й не задовольняють потреби користувачів.

Існує кілька способів звузити результати пошуку. Якщо ви шукаєте конкретний вираз чи фразу, вам достатньо взяти її вираз в лапки, тоді пошук буде здійснюватись не за словами, а за конкретною фразою.

Серед спеціальних символів для пошуку використовуються **мінус, плюс, тільда** та інші. Якщо ви хочете виключити слово із пошуку, то перед ним потрібно поставити мінус.

Для пошуку слів в одному реченні або дуже близько у тексті використовується амперсант або знак англomовне позначення «і» - **&**. Поєднавши ним слова у пошуковому рядку, ви одержите результати, де ці слова будуть використовуватись разом або поруч.

За допомогою тільди здійснюється пошук по синонімах, тобто ми одержуємо приблизний результат, наприклад, «~недорого відпустка». За синонімами Google буде шукати і сайти зі словом «недорого», і зі словом «дешево», і зі словом «економний» тощо.

Шукати можна конкретні типи документів, вказавши, наприклад, **filetype:** pdf, щоб знайти файли у форматі .pdf.

Для того, щоб знайти конкретний матеріал або статтю на сайті, використовуйте слово **site** та адресу потрібного ресурсу перед пошуковим запитом. Наприклад, «**site:prometheus.org.ua** мислення» - ви знайдете курс «Наука повсякденного мислення» на платформі Prometheus.

Google можна також використовувати як словник, зазначаючи «**define**» та двокрапку перед запитом.

Пошукові системи дозволяють шукати не тільки текст, а й мультимедійні матеріали – зображення, відео. Для пошуку зображення вам потрібно або ввести слово, зображення до якого ви хочете знайти, або за допомогою відповідної іконки ви можете завантажити фотографію зі свого комп'ютера чи дати на неї посилання й пошукова система буде шукати все, що пов'язане із цим зображенням.

Існує багато інших інструментів для пошуку – **голосовий пошук, пошук за мапами, пошук за книжками** тощо. Аби добре орієнтуватись у цифровому всесвіті, потрібно спробувати опанувати їх всі. Якщо ви знаєте, як саме відбувається пошук і на що звертає увагу пошукова система, ви зможете готувати матеріали для вашого власного ресурсу або сторінки у соцмережі, чи допису у блозі таким чином, щоб цю інформацію знаходила саме ваша цільова аудиторія.